

omdat er zóóveel misverstand blijkt te bestaan, dat te veel ruimte in deze rubriek zou worden in beslag genomen. Bovendien is te verwachten, dat het aangeroerde onderwerp nog wel eens ter sprake zal komen. De lezers zullen dan beter gelegenheid hebben zich een oordeel te vormen en bovendien beter dan thans kunnen bemerken, dat collega OIDTMANN en ik ongeveer dezelfde meening zijn toegedaan.

Thans reeds cursiveert OIDTMANN in den laatsten zin op bldz. 1814:

„Bij de hernia indirecta daarentegen is het lieskanaal in orde en is er dus niets te reconstrueeren”; ik zeg hetzelfde, maar daarnaast, dat eveneens bij de hernia directa de reconstructie van het lieskanaal de kans op voortdurende genezing niet vergroot.

Inderdaad een minder ernstig meeningsverschil dan, ook door den niet zeer gelukkigen toon van zijn schrijven, zou kunnen schijnen aanwezig te zijn.

Utrecht, 23 November 1908.

H. J. LAMÉRIIS.

DE ARTSENCURSUS TE KEULEN.

Waar de akademie van Keulen een eervollen kamp in het wetenschappelijk strijdperk voert met die van Düsseldorf, mogen wellicht enkele regelen over den aldaar gehouden najaarscursus eveneens een plaatsje vinden 1). Daarmede meenen wij ons ook van een plicht der dankbaarheid te kwijten; want onder de aanwezige Hollanders, zes in getal, was de overtuiging onverdeeld, dat men zich veel moeite had gegeven om den cursus zoo leerzaam en aantrekkelijk mogelijk te maken. Dat alleen het terrein der inwendige geneeskunde en een paar grensstaatjes werd bewerkt en het geheel in veertien dagen zou afloopen, was voor velen zeker een reden te meer om op te gaan naar de vroolijke, oude Rijnstad.

Er werd heel wat van onze aandacht gevergd: op een tijd dat velen onzer gewend zijn zich nog even om te draaien, 8 uur 's morgens, dat is 7¹/₂ in Holland, zaten wij al in grooten getale onder het gehoor van SIEGERT, den rumoerigen kinderarts, of van DAUTWITZ, die met groote „Schneidigkeit” het onderwerp: „diagnose der longtuberculose in het begintijdperk” trachtte uit te putten. Dan ging het in bonte verscheidenheid door tot één uur, terwijl de namiddag van half vier tot zes of zeven nieuwe wijsheid bracht. Dat niet iedereen dit dagelijksche programma mee afwerkte, zult gij wel gelooven willen, en niet alles was dan ook even belangwekkend, maar over het geheel had men zich beijverd om zoo practisch mogelijk te blijven en vooral veel te laten zien. Schitterend was in dit laatste opzicht de verzameling RÖNTGEN-negatieven, die menige demonstratie verduidelijkte en langzamerhand een onmisbaar hulpmiddel bij het klinisch onderwijs gaat vormen. Vergroote en verkaasde bronchiaalklieren, aneurysmata, pneumonieën, miliartuberculose, kunstmatige pneumothorax e. d. m. traden (met verrassende duidelijkheid aan het licht. Het gebruik van bismuth voor diagnostisch onderzoek werd eenige malen in vivo gedemonstreerd bij slokdarmstenose en maagverwijding.

1) Zie *Ned. Tijdschr. voor Geneeskunde*, d. d. 31 October 1908.

Zowel het Bürger- als Augusta-hospitaal zijn in dit opzicht voortreffelijk ingericht, hetgeen trouwens op ander gebied ook niet te wenschen overliet. Het nog niet geheel voltooide Lindenburg, in de voorstad Lindenthal, een grootsche inrichting met ruim 1000 bedden, belooft echter de beide andere nog verre te overtreffen. Men vindt er o. a. tunnels voor het vervoer van lijken, waschgoed, enz. En welk een luxe in verplegend personeel: zag men in het Augusta-hospitaal niet geregeld een paar nonnen met schrijfmachines bezig de ziektegeschiedenissen te copieeren! Maar de Keulenaars zijn niet onverdeeld ingenomen met al deze weelde.

Hoofdpersonen waren natuurlijk de internisten HOCHHAUS en MATTHES, van wie vooral de eerste den slag heeft om met verrassende snelheid het eene hoofdstuk na het andere af te werken, daarbij zooveel mogelijk patiënten vertoonend en den nadruk leggend op hetgeen in de laatste jaren „im wesentlichen” veranderd is in opvatting of behandeling. Afzonderlijk werd daarnaast een plaats ingeruimd aan de physische diagnostiek van longen en hart. MATTHES gaf bovendien hydro-therapie en had daarbij het voordeel over patiënten te beschikken, waarvan er een achtereenvolgens noodig had: een „Abklatschung, een indifferent, koud en koolzuurbad. Hun eerste assistenten, LIEBERMEISTER en HÜRTER, gaven, lang niet onverdienstelijk, therapeutische techniek, onderzoek van bloed, se- en excreta te zien, terwijl de laatste tevens verschillende dieëten besprak, waarbij o. a. tal van voedings- en genotmiddelen, voor diabeteslijders bestemd, waren uitgesteld, met verzoek ze te proeven.

Voor velen niet het minst aantrekkelijk waren de voordrachten van SIEGERT, over de behandeling van voedingsstoornissen bij zuigelingen. Deze geleerde, die ook in Nederland geen onbekende is, valt in zijn optreden eenigszins buiten het gewone kader der professorale deftigheid en neemt een eigen standpunt in omtrent eenige fundamenteele vraagstukken, waaraan zijn colleges een meer dan gewone levendigheid en opgewektheid ontleenen. Hij bracht ongetwijfeld menigeen onzer tot nadenken over feiten, die men wel eens al te klakkeloos als vaststaande aanneemt.

BARDENHEUER, de eerbiedwaardige nestor der akademie, in uiterlijk veel overeenkomend met TOLSTOI, besprak met jeugdig vuur lever- en miltchirurgie en die van het periphere zenuwstelsel, terwijl zijn collega TILLMANN hersen-, maag- en darmchirurgie voor zijn rekening had genomen — een en ander alleen voor zooverre het den internist aangaat. Toen wij echter BARDENHEUER vroegen ons wat van zijn fractuurbehandeling te laten zien, stelde hij zich dadelijk ter beschikking en demonstreerde op eenige late avonduren alle mogelijke extensieverbanden door middel van skiopticon en RÖNTGEN-negatieven, waarbij van elken patiënt na de genezing ook een beeld werd vertoond. Een wandeling over de zalen met fractuurpatiënten besloot deze zeer leerrijke voordracht.

ASCHAFFENBURG, een geboren docent, besprak psychasthenische toetanden. Hem hadden wij graag veel vaker gehoord. Ook de uren bij DANTWITZ, den tuberculoseman, doorgebracht, waren zeer goed besteed. Hij is een groot voorstander van het serum van BERANECK en past dit, ook bij kinderen, veelvuldig toe. De reactie van VON PIRQUET werd bij hem, maar ook bij HOCHHAUS geregeld gedaan,

Verder moet ik nog noemen JORES, den patholoog-anatoom, CZAPLEWSKI, bacterioloog, FÜRTH, een echt Duitsche gynaecoloog, JOBST en PREIJSSING, voor oog oor, keel en neus, die elk eenige onderwerpen, voor den internist van meer belang, hadden op zich genomen.

Een lijst van geschikte logeergelegenheden, een aparte middagtafel, bezichtigingen van de opera, het museum voor oude en nieuwe kunstnijverheid, de technische hoogeschool en van den Dom, alles onder deskundig geleide, benevens eenige bieravonden en een zeer geslaagde gemeenschappelijke maaltijd, waarbij geen der professoren ontbrak, deden het hunne om het den cursisten gemakkelijk en aangenaam te maken.

Voeg daarbij de genoemens van het drukke, vroolijke Keulen, dat in zijn grootestadsuiterlijk telkens aan Berlijn herinnert en gij zult wel begrijpen kunnen, dat wij voldaan huiswaarts keerden, na een welbestede, drukke maar ook gezellige veertien dagen.

Nijmegen, 17 Nov.

J. B. C. PERSENAIRE.

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officiële verslagen enz.

Het standpunt van minister TALMA in zake de inrichting eener ziekteverzekeringwet.

In de vergadering der Tweede Kamer van Vrijdag 20 November 11. bij de algemeene beraadslaging over de Staatsbegrooting voor 1909 heeft minister TALMA in de volgende woorden zijn meening omtrent de inrichting eener ziekteverzekeringwet uiteengezet:

„Wat de verzekeringswetten betreft, staat de zaak natuurlijk veel moeilijker. Ook hierbij heb ik gemeend mij eenvoudig te moeten laten leiden door de vraag: hoe kunnen wij het best zorgen, dat er iets tot stand komt, dat wezenlijk tot in de kern gezond is.

De geachte afgevaardigde uit Enkhuizen heeft gezegd: die ziekteverzekering kan wel achteraan komen. Ik geloof dat dit niet kan en ik zal zeggen waarom. De geachte afgevaardigde uit Amsterdam III heeft naar mijn meening volkomen terecht gezegd, dat het bij sociale hervormingen niet alleen gaat om sociale wetgeving en ik zou er aan willen toevoegen: en bij de sociale wetgevin niet alleen om de vraag van steun uit de schatkist. Wanneer het bij sociale wetgeving de quaestie was eenvoudig hoeveel dubbeltjes uit de schatkist komen in de zakken van de arbeiders, zou ik zeggen: ja, het eerste wat wij noodig hebben voor alle dingen is een onderdomswet, waarbij als pensioen uit de schatkist wordt gegeven een bepaalde som en wij kunnen alle andere verzekeringswetten rustig laten wachten. Maar ik geloof, dat dit een door en door foutief standpunt is. De geachte afgevaardigde uit Amsterdam III zeide: waar het op aankomt is niet alleen sociale wetgeving, maar ook die sociale hervorming, die bezig is zich te voltrekken in de maatschappij, ook in de arbeidende klasse.

Dat ben ik met dien geachten afgevaardigde eens, en ik geloof dat het van zeer principieel gewicht is zoowel bij onze arbeidersbescherming als